

עטרת זהב

פרקי הגות ומחשבה בפרשה

♦ הרב אהרן רנניצר ♦

משאב הזמן או משאב הכסף, מי בראשי?

עם הילדים ורק אחרי זה יש לי עוד משימה שנקרא "נכודה".

חלק בלתי נפרד מיציאתנו ממצרים היה "מימד" שניתן בדינו. בזה ניתן להבין מה נתקשה משה בקידוש החודש, פירושו, משה רבינו תהה, הרי הזמנים הם כביכול קבועים, עשרים וארבע שעות ביממה ומה זה אומר החודש הזה לכם? אלא שהקב"ה הראה לו "כזה ראה וקדש" אנתנו בני ישראל מקדשים את החודש והמועדים, והזמנים נתונים לשליטתנו, כך הוא בתוך מסגרת הזמן שניתנה לנו, אנתנו יכולים לשלוט בה, ולתעל אותה לניצול מלא ורק א"כ להרגיש הכי בני חורין.

אומר לנו הנצי"ב, ראשון הוא לכת, למינין כמשמעו. ודייק "לכם" לישראל ולא לאומות העולם. וציונה הקב"ה לנו לנהוג ממנו המנין [היינו דיוקא מחדש ניסן ולא מתשרי] למען ידע כל אדם מישאל כי העיקר הוא צורתו המיוחדת ולא צורה האנושית שבכל אדם, זהו משמעו של מקרא דלכם לכל ישראל. זוהי מתנה יחודית שניתנה רק לנו שצאנו יכולים מתוך בחירה, לשלוט על ניהול עצמנו בתוך הזמן.

וכן מסכת את זה הגאון רבי אברהם פאס זצ"ל בספרו עטרה למלך: בשורה נפלאה היא עד מאוד, הזכות והשתמש בזמן כרצונו של אדם בעל הזמן! והוא עומק פשוטה של חרות ונועם טובתה. בעלות על הזמן הוא יסוד האושר של החיים ואשרי מי שיוודע לנצל את ברכת הזמן כראוי וכשאדם שליט על זמנו, הוא מושך להיות מצווה ועושה, ומוכן לקבל עליו עול תורה ומצוות שהרי בידו לקיימן כחפץ לבו.

ובכן משמשת בשורה זו שנתבשרו ישראל בפתיה והתחלה לתרי"ג מצוות. שקידוש החודש עניינה קידוש הזמן. כשם שיש בחי ביד בית דין לקוש החדשים לכל ישראל, כך יש יכולת ביד כל אדם לקבוע צורת הזמן של כל ימי חייו אם לקדש, אם לחול, הוא זה שיכול לומר: מקודש החודש, מקודש היום, מקודשת השעה!

תודעה של רצון לעשות זאת, אנו בזרימה ומוטיבציה שיגרום לנו להיות מרוכזים ויציירתיים. כך אנו דומים לאדם שרץ קדימה המסובב את ידיו בתנועות קדימה בהתמזגות נהדרת ותועלתית.

מטרות ורק אחרי זה משימות

רובינו לא חושבים על איהו תוצאה אנתנו רוצים להגיע, אלא מה הם המשימות שאנתנו צריכים לעשות היום. רוב האנשים גם החרוצים מבינינו ויכולו לסמן וי בסוף כל יום על המשימות שהועידו לעצמם, אבל לא בהכרח שיוכלו לציין שהגיעו למטרות מוגדרות. יתכן מאוד שאם היינו ממוקדים, חלק מהפעולות היו נחסכות או היו נעשות ביעילות ובזריזות יותר וכך היינו נשארים עם עוד זמן.

...

בוא וראה דבריו הק' ומעוררי השראה של הספרו שנכתב בתמצית המילים. החודש הזה לכם ראש חדשים. "מאן ואילך יהיו החדשים שלכם, [כי עד עכשיו] שהיו לעבודת אחרים ורצונם, [כלומר שכל זמנם רצונם היה משעבד לפניהם והמצרים] לפיכך ראשון הוא לכם לחדשי השנה. כי בו החתיל מצאיתכם הבחירי".

למדנו מהספרו: שביציאתנו ממצרים קיבלנו את מתנת הזמן שיהיה ששליטנו. ודווקא שליטה על הזמן מייצר לנו חירות ויכולת בחירה. כי אם לא, אנתנו עבדים של ריבוי אחרים (מענה להודעות ומובלות לכל מיני הסחות דעת של אחרים) וכיבוי שריפות של עצמנו ואף פעם לא פועלים מתוך מודעות של עשייה עצמית. במה שאנתנו חפצים אלא במה שאחרים מכתבים לנו. זהו חירות! איך אנו נראים שכל ההווה של התפילה שלנו נעה במחשבה שאנתנו צריכים כבר להתפלל כי אנו ממהרים לכולל או לעבודתה, או למשל שאנתנו בבית עם הילדים או עם האשה וראשינו בעבודה, הלוה נוכל לקרוא לעצמנו עבדי ה' או עבדי הזמן? במקום זה עלינו להיות עם עצמנו. לומר לעצמנו עכשיו אני פה בשביל להתפלל או ללמוד, או להיות

לעצור. השאלה רק איך אנתנו מתנהלים בו. עד כמה נצליח להגשים את עצמנו בתוך מגבלת הזמן שהוקצב לנו.

אחד העקרונות החשובים ביותר לניצול זמן הוא פינני זמן לחשיבה. הקדשת זמן לחשיבה היא שיטה מעולה להצלחה במנהיגות החיים. אנשים רבים מבלים יותר מידי, את השעות הטובות ביותר של היום כשהם עסוקים אך ורק בעשייה הביט המקצועי של הדברים. כמה פעמים אנתנו מוצאים את עצמנו אומרים את המשפט הבא: לפעמים אני נעשה כל כך עסוק עד שאפילו אני לא יודע במה אני כל כך עסוק. אין אכזבה גדולה יותר מאשר להשקיע את כל זמנינו עם האנרגיה והפוטנציאל שלנו בהגעה להר גבוה וברגע של ההגעה אל הפסגה גלולת שטיפסנו על ההר הלא נכון. כי פשוט לא עשינו את הצעד הנכון של התבוננות מוקדמת בהקדשת זמן לתכנון יעיל ולכן לא הגענו למקום הנכון.

במקום לחשוב שאנו כבולים בתכנונים וחלילה שורפים זמן יקר. נדע שהקדשת זמן לתכנון יעיל הוא צעד לחירות העשייה שלנו, שלא נצטרך בסוף לעבוד למען האחר, הוא יתעל את התוצאה שיהיה במיטבו. הוא יעלה לנו רעיונות מדהימים וימקסם לנו התנהגות מהתוצאה הברוכה. אם כך ברור שחשיבה מתוכננת הוא התחילתו של תהליך ניצול הזמן.

ניצול משאבי הזמן כגורם לאושר

הדבר שסיפק אותנו ויתן לנו הנאה ואושר בחיים, רק כשאנתנו פועלים מתוך תודעה ברורה של עשייה של הווה ממה שאני רוצה לעשות כעת מרצוני ולא מאלוהי החיים. במילה מוגדרת נקרא לה "תמזגות". מיוזג של עשייה פעילה מתוכננת ומועילה.

משל למה הדבר דומה? לאדם שרץ קדימה ומסובב את ידיו בתנועות סיבוביות לאחור. הילכו שניהם יחדיו?

כשאנתנו פועלים בצדו הזמן של ההווה יחד עם

זמן הוא המשאב היקר ביותר בחיינו. הוא בניגוד לממחרה הנוצץ שלו, כסף, שהוא המצב הכי מתחלה. שיש. בחיים יש לנו המון זמן אנתנו פשוט נוהגים בו בפרזנות.

לא ימצא האדם השש לחלוק את עושרו עם אחרים, אבל את חייו, אנתנו כולנו מחלקים לכל דורש. זה בעינייה לטלפונים מיליים הודעות, בחיה בביצת החדשות וכל מיני הסחות דעת שגוזלים את זמננו. אנתנו מחזיקים חזק ביד קפוצה בכל הירושות מנכסי דורות אבותינו, אבל כשהדבר מגיע לזבזב משאב הזמן שלנו אנתנו מתגלים כפזרים הגדולים ביותר, בעינין היחיד שבו הקצמנות ראויה לכל שבח.

איך אבידה כנאבדת הזמן

אנשים מבוזבזים שנים מחייהם כי הם לא משקיעים זמן ומחשבה על... הזמן.

למה? כי כסף הוא מוחשי וזמן הוא דבר מופשט ולא נאחז ביד. קשה להעריך את התוצאה של זמן פנוי. כעובד בכנסת אנתנו יודעים בדיוק כמה הרווחנו וכמה הפסדנו. אולי כי בשביל הכסף אנתנו עובדים קשה, והזמן פשוט ניתן לנו בחינם. ואולי כי החברה מעודדת אותנו להיות עסוקים (אין לי זמן, מוזר?) ולצבור כמה שיותר כסף.

את הכסף שאנתנו כל כך אוהבים אנתנו מנהלים בקפידה, אוצרים בחשבון בנק או ממנים 'מנהל' חשבון' המחשב המוצדק שאם נגהג בצורה שאינה אחראית נכנס לאוברדראפט ואף אחד לא יכסה את החוב שנוצר, למרות שבכל זאת ישנם מצבים שנוכל להיעזר בהשלמת החסר על ידי אחרים. שלל כמו הזמן האבוד, שהוא הפסד שלעולם לא ישוב חזרה, כי אין שום מציאות שמישהו יוכל להחזירו במקומנו.

עקרונות לניהול זמן פרודוקטיבית

ראשית, אין דבר כזה ניהול זמן-אלא ניהול עצמי. הזמן לא מתייעץ איתנו אם להמשיך את היום או

עטרת פז

ממחשבה במוסר

♦ הרב יצחק ריין ♦

"עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים"

[רמב"ן סוף הפרשה]

מעשה נפלא עם מסר חשוב מספרים על הגאון הצדיק רבי יונה מרצבך זצ"ל, גברא רבא בתורה ויראה. קודם המלחמה שימש כרבה של העיר דרמשט בגרמניה, ונמנה בין דמויות ההוד של שרידי רבני אשכנז. לאחר המלחמה, כשעלה לארץ הקודש, שימש עשרות שנים כאחד מראשי הישיבה ביישובי 'קול תורה' המעטירה.

באחד הימים החורפיים, כשסיים רבי יונה למסור את השיבה בשעות הצהריים, הוא עזב את הישיבה ושם את פעמיו לעבר התחנה הקרובה, בדרכו הביתה החל לרדת גשם חזק, והיות ובבוקר היה מזג אוויר נעים, הוא לא הצטייד כראוי מפני הגשם. עם מטריה ומעיל, והנה, מיד כשיצא מרחבת הישיבה, עצרה מכונית סמוך אליו, נוהגה בידי אברך בלתי מוכר. הנהג הציע לרבי יונה להיכנס למכוניתו, וכי ישמח להסיעו לאן שיחפוץ. רבי יונה נענה לבקשתו. בדרך סיפר הנהג לרבי יונה, כי למעשה לא הייתה כלל כוונתו להיכנס לרחוב הפסגה, (הרחוב בו ממוקמת הישיבה), ורק בגלל סיבה לבתי מתוכננת מראש, נכנס אליו בכל זאת. 'הא! תראה איזו השגחה פרטית', הפטיר הנהג בהתפעלות, 'כנראה רצו משמים שאנגמול עמכם חסד. ממש השגחה פרטית...'. רבי יונה שמע את הדברים והגיב בחינן: 'נו! אתם ספרתם לי סיפור של השגחה פרטית, אף אני אספר לכם ספור של השגחה פרטית, מקרה שארע עמי בשבוע שעבר', רבי יונה סיפר לנהג כך: 'לפני ימים אחדים יצאתי מהישיבה בדיוק בשעה הזאת, ומהרתי לאוטובוס הנוסע לעבר ביתי בשכונת הרביה. פתאום החל לרדת גשם ולעפות, וגם אז לא הייתי מצטייד בצורה מוגנת מספיק כנגד הגשם. בנוסף, כמה פסיעות לפני שבאתי לתחנה חלף האוטובוס על פני ביעף... וכיון שהאוטובוס הבא יגיע לאחז שעה, נאלצתי ללכת רגלית מהישיבה משכונת בית גן ועד רחביה, וכך הגעתי הביתה רטוב עד לשפת עצמות...'. 'נו!' - הפטיר רבי יונה - 'הראיתם איזו השגחה פרטית מופלאה?...'

על ידי ספור זה רצה להדגיש פרט חשוב מאוד באמונה: השגחה פרטית קיימת תמיד, בכל רגע ובכל פרט ולמוטב. אין ההשגחה הפרטית נמדדת ומצטיינת בציון לשבח, רק כאשר העניינים מסתדרים לשיבוט רצונו של האדם. האדרבה, בהשגחה פרטית רומת האמונה של האדם, נמדדות דווקא כאשר אין העניינים מסתדרים כפי רצונו. אז, אפוא, מוטלת על האדם החובה לעבוד על עצמו, להעצים בפניו את הידיעה והאמונה כי הכל נעשה ברצונו ימברך מהשגחה מוקדמת, במידה ובמשורה. התלונה נובעת מחוסר אמונה כאשר האדם משתלם ביעינה ובכזרה הזאת, כי כל הנעשה בקריאה נעשה בהשגחה פרטית, וחי לאורה בכל ענייני החיים, במהלך הזמן הוא מצליח להתעלות אף למדרגה גבוהה יותר של אמונה. הוא מתחיל להפנים כי גם האירועים הקשים והמאכזבים, שנראים בעיני האדם כרעים, אף הם לטובה, ושכך רצונה השגחה האלוקית! אדם שיוודע כי הכל נעשה בגזרת עליון, אינו מלגלג, אנו מלגלג. הוא מקבל את הדין באהבה! זה ודאי אמנם מדרגה מסוימת, אבל היא אפשרית וברת השגה - עבודה על החדרת האמונה במושי'ש הלב. כי ההתלוננות מהווה סתירה ברורה לאמונה ולהכרה, כי מה שנעשה הכל הוא בגזרת עליון.

לעטר פתורא

דרושים נאים לפרשת השבוע

♦ הרב נדב סגד ♦

"ויאמר ה' אל משה לא ישמע אליכם פרעה למען רבות מופתי בארץ מצרים"

שאל השואל לרדב"ז (שו"ת רדב"ז ח"ב תתיג) דאיאת בחז"ל (ש"ד פ"ט ס"יב) ילפותא מדכתיב 'וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את האיר' דכל מכה ומכה שמשה ז' ימים, וקשה, דמכת בכורות לא הייתה אלא כרגע, עיי"ש מה שתייך. ואשר יראה לומר בזה, דהנה יש לחקור האם היא ז' ימים דינם להיות רצופים, ולכאן נח' בזה קמאי. דהנה פרש"י במכת חושך דששלת ימים' דהינו שישלוש ז' ימים דהם רצופים, וכתב שם 'שבעת ימים' בכל מקום עם רצופים, א"כ ע"כ דכל מכה שימשה ז' ימים, שנלמד מדכתיב 'שבעת ימים', הם רצופים. אמנם מדברי הדעת זקנים נראה דלא כן, דעל הא דכתיב 'לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים וגו'' פרש"י דהיו עוד ג' ימים לפני כן דהחושך היה חלש יותר ורק י' לא ראו איש את אחיו. וקשה, א"כ נמצא ששימשה מכת חושך רק ששה ימים. ועיין בדעת זקנים (פ"ו פ"ה) על הפס' 'וימלא שבעת ימים וגו' דכתבו דהשלים להם ה"ת היום השביעי על קריעת ים סוף (ועיין בשפ"ח שם שכ"ב שבעת ימים, וצ"ע). וביותר יש להוכיח מדברי הבעל הטורים, דעל מש"כ במכת ארבה יזנב בכל גבול מצרים, וכתב ז"ל יזנב ביום השביעי, מלמד שנה הארבה בשבת עכ"ל, ומוכח דס"ל דלא בעי רצופים. בדעת רש"י י"ל כמ"ש הרדב"ז (ש"ד) דביום השביעי היה החושך הולך וחסר. א"כ נמצא דהיום השביעי ע"פ שלא היה בו עוצמת המכה של ששת הימים הראשונים בכלל 'שבעת ימים' מקרי. וכן לגבי מכת דבר כתב שם הרדב"ז לחרץ דהמכה הייתה יום א' והיו הולכים ומתים ששה ימים. ונמצא דאף לדעת רש"י אין דין המכה לשמה ז' ימים רצופים של מכה, אלא רק גבולתיה ז' ימים.

ועוד יש לחקור, האם קריעת ים סוף הייתה אך ורק מדין הצלת ישראל, או דלמא גם מדין עונש למצרים. והנה ידוע לדייק לשון הרמב"ם (פ"ח מספורי חתורה"א) דכתב "היה צריך להשקיע את המצרים קרע את הים והשקיע בתוכו", דעיקר קריעת ים סוף להענשת המצריים היא. ולכאן הוא מדרש מפורש (ש"ס א"י) וז"ל נחכחם למושיען של ישראל לדונם במים, שכבר נשבע אלה יביא מבול לעולם והם לא הבינו שכל חיל העולם אינו מקרי. וכן לגבי מכת דבר כתב שם הרמב"ם על אומה אחת, ומבואר דהוא עונש מידה כנגד מידה עבור הטבעת הזכרנים במים, ומוכח דבקרירת ים סוף מעבר להצלת ישראל היה גם דין עונש למצרים.

הנה לפני ימקרה מכת בכורות אמר ה"ת למשה 'למען רבות מופתי בארץ מצרים' ופרש"י שם מכת בכורות וקריעת ים סוף ולנער את מצרים, עכ"ל. ועי' הנ"ל י"ל דקריעת ים סוף וניעור המצרים בים היו כולם מדין מכת בכורות, דהינו שהמכה הייתה לכולת ולהעניש המצריים, החל במכת בכורות, מה שגם מדין לשחרר וממילא לדרוך אחריהם אל הים וכלה במיתתם שם, ונמצא דגם מכת בכורות שימשה ז' ימים. ועפ"ז יש לפרש הא דאמרין "אמת ממצרים גאלתנו וכו' כל בכוריהם הרגת, ובכורך ישראל גאלת, וים סוף להם בקעת, וזדים טבעת, וידידים העברת, ויכסו מים צריהם וכו'", ולאן קשה, דהיה לו להקדים 'וידידים העברת' ורק אח"כ 'וידים טבעת', וכן מאי הפסולות לאחר מכן 'ויכסו מים צריהם'. אמנם להנ"ל מיושב, דקודם ביאר דין מכת בכורות, שמהותה מדין עונש למצרים, מ'בכוריהם הרגת' ועד 'ידידים טבעת', ודייקא דהוא מדין שהיו 'זדים', ואח"כ ביאר דין הצלת ישראל שהוא רק ממת שהיו 'צריהם'. וכן לפ"ז יש ליכנס בה דהקשה המפ"ח כיצד כתב רש"י ניעור המצרים והרי כתיב 'בארץ מצרים', ולהנ"ל הרי ניחא, דכולה מכה אחת היא ומדין 'שבעת ימים' של מכת בכורות, וא"כ אל דמקרי בארץ מצרים.

עטרת המקרא

באורים בפרשה בדרך הפשט

• הרב מנחם כץ •

כל מחמצת לא תאכלו (יב,כ)

א. בפסחים מג. למד ר"א מהך קרא דתערובת חמץ ה"ה בלאו. והקשה הש"ס, א"ה כרת נמי ליחייב דהא כתיב (פי"ט) כי כל אכל מחמצת ונכרתה, ומשני דאתי לרבות נשים, וביאר הש"ס דבפי"ט קאי אאוכלין (הגברא) "כל אכל", ולכן מרבה נשים (ואף סיפא דקרא מרבה אוכלין, בגו' באזורי הארץ), משא"כ בפי"ט קאי אאוכלין (התפצא) "כל מחמצת", ולכן מרבה תערובת חמץ. והקשו התוס', למה לא נלמד נשים מפי"ט כי כל אכל חמץ ונכרתה, ונימא דכי כל אכל מחמצת מיותר לכתוב בתערובת חמץ (והיכא דליכא אוכלין מרבה נאכלין?). והנה נחלקו קמאי אי נשים מצווים במי"ע של תשבייתו, ולהסבורים דנשים אינו בכלל, א"ש לחמץ אין ללמוד נשים מפי"ט. דשם כתוב תשבייתו כי כל אכל מחמץ. משא"כ פי"ט קאי אלאו דבל יראה, דנשים בכלל. ב. בגמ' מד, מבוואר דפלוגתת ר"א וחכמים היא באין כזית חמץ בכא"פ, אמנם בדאיכא, מודו חכמים לר"א, ובפשטות כה"ג אין גם חיוב כרת, אמנם שיטת הרמב"ם דאף בדאיכא כזית בכא"פ ליכא אלא לאו, וקראי עליו וקרבן א"ל בקראי לא תאכלו, ועי' בגמ' (א"ח"ט) דהרמב"ם פסק כרבנן, אלא דאינהו דרשי הפסוק דלאיכא כזית בכא"פ (עי' שהסג"א מג' לא קאי

עטרת חסידים

משנת החסידות על פרשת השבוע

• הרב אברהם יצחק כהן •

למען תהיה תורת ה' בפיה - מצוות תפילין

וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינַיִךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ כִּי בְיַד הַזֶּהָרָה הוֹצֵאתָ ה' מִמִּצְרַיִם.

מתנה טובה נתן לנו הבורא ית"ש ומצוות תפילין שמה, על ידה אנו מתקשרים בקשר איתן ואמיץ עם הבורא ית"ש בבחינת קידושין ונישואין ואשרתך לי לעולם ... וידעת את ה', על ידה אנו מתעטרים ומתפארים 'פארו עלי ופארי עליו וקרבן א"ל בקראי אליו, קשר תפילין הראה לעניו תמונת ה' לנגד עיניו.

כוחה, תפקידה וסגולתה של מצוות תפילין הוא להביא את האדם לשעבוד הראש-המח והלב (שכנגדה מניחים תפילין של יד) ללבודותו ית"ש, וכמו שאומרים בנוסח 'לשם יחוד' שקודם הנחת תפילין: וְהָם אֶרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת אֵל. שְׁמַע. וְהָיָה אִם שָׁמַע. קִדְשֵׁי. וְהָיָה כִּי יִבְרָא. שְׁשֵׁי בָהֶם יְחִידוֹ וְאֶחָדוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בְּעוֹלָם. וְשִׁבְעִיזְרֵי נְסִימִים וְנִפְלְאוֹת שְׁעֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם. וְאֶשֶׁר לוֹ הַכֶּחַץ וְהַמְּשַׁלָּה בְּעֵלְיוֹנִים וּבַתְּחוֹתָיו לְעִשׂוֹת בָּהֶם צִדּוֹנֵי: וְיִצְנֵנו הַלְחִיךְ עַל הַיָּד לְזִכָּרוֹן רְדוּעַ הַסִּטְיָה. וְשֵׁהִיא נִגְדַּת הַלֵּב לְשַׁעֲבַד כּוֹה תֹאֲוֹת וּמַחֲשֵׁבוֹת לְבַנו לְעַבְדוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְעַל הָרִאשׁ נִגְדַּת הַמַּחַשְׁבֵּה שְׁבָמְחֵי עִם שְׂאָר חוֹשֵׁי וְכוֹחוֹתֵי כָלָם יְהִי מְשַׁעֲבָדִים לְעַבְדוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ...

לשעבד המח והלב. הדברים מבווארים היטב בספרי היראה והחסידות כחובה וסגולה. מחיבת הקודש נעתיק לשון קודשם של רבותינו מאורינו להתחמם ולהתלהב באורם של תלמידי חכמים. וכבר אמרו צדיקים לפרש מה שאמר חז"ל "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' קרא עליך ויראו ממך - אלו תפילין שבראש", דייק לומר תפילין 'שבראש' ולא תפילין 'שעל הראש', להורות ל' סגולת הדבר דווקא שענין התפילין חקוק היטב בתוך הלב והראש ולא די בהנחת התפילין גרידא. (יש משטח כן משמיה דהרה"ק בעל התניא ז"ע ויש משטח כן משמיה דהרה"ק השר שלום מנעלו ז"ע זכר כולם לברכה, והדברים מבווארים בהרחבה בספרי 'באר מים חיים' דהרה"ק רבי חיים ממששנדרוביץ ז"ע במקל לשון קודש בפרשת מטות).

פתח דברינו יאיר בדברות קודש מלהבות אש של הרה"ק בעל התניא והשו"ע ז"ע בליקוטי אמרים - תניא קדישא, אם כי שהוא מביא את מצוות תפילין כמשל ודוגמא, מ"מ מזה גופא נוכל ללמוד כדת מה לעשות בחובת הלבבות וחובת המעשים לרצון לפני השם. בפרק מה מרחיב בלשון קדשו האיך יבוא האדם אל היראה ולפחות צריך לעורר תחלה היראה הטבעית המוסתרת בלב כל ישראל שלא למרוד במלך מלכי המלכים הקב"ה, שתהא התגלות לבו או מוחו... ומרחיב בדרכי ההתבוננות 'והנה ה' ניצב עליו

עטרת ודיבון

תחקירים בפרשת השבוע

• הרב נתנאל קצבורג •

איתא בגמ' יומא פא: ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש. יכול יחיל ויתענה בתשעה, תלמוד לומר בערב. אי בערב יכול משתחשך, תלמוד לומר בתשעה. הא כיצד, מתחיל ומתענה במעוד יום. מכאן, שמוסיפין מחול על הקודש. ואין לי אלא כבנייתו וביציאתו מנין, תלמוד לומר מערב עד ערב. ואין לי אלא יום הכפורים, שבתות מנין, תלמוד לומר תשבתו. אין לי אלא שבתות, ימים טובים מנין, תלמוד לומר שבתכם. הכי, כיד, כל מקום שנאמר שבות מוסיפין מחול על הקודש. ומכאן למדנו שיש מצוה של תוספת שבת ובי"ט ובי"ז כ"ו. והר"ף והרא"ש העתיקו דברי הגמ' ומשמע דכן דעתם להלכה שיש מצוה להוסיף מהחול על הקודש.

אמנם, הרמב"ם בפ"א מהלכות שביית עשור ה"ו כתב, כשם ששבות מלאכה בו בין ביום בין בלילה כך שבות לעינו בין ביום בין בלילה. וצריך להוסיף מחול על הקודש כבנייתו וביציאתו. שנאמר ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב. כלומר, התחיל לצום ולהתענות מערב חמשה עשר לעשירי. וכן ביציאה שוהה בעיניו מעט מילי אחד עשר סמוך לעשירי שנאמר מערב עד ערב תשבתו שבתכם. ומדוקדק בדברי הרמב"ם להלכה של תוספת מתייחסת רק לעינו של יו"ט ולא לל"ג שביתה מלאכה. וכתב המגיד משנה שם, מדברי רבינו נראה שאין תוספת דבר תורה אלא בעינו אבל לא בעשיית מלאכה לא ביה"כ ולא בשבתות. וזהו שכתב, מתחיל לצום ולהתענות, וזהו שלא נזכר בדבריו בהלכות שבת תוספת כלל מן התורה וכו' אבל דעת שאר המפרשים שתוספת יש מן התורה אפילו בשבתות וימים טובים וכן נראה מן ההלכות.

והראשונים הקשו על הדין של תוספת שבת ממשנה מפורשת שבת י"ז, ובבבלי בית הלל מתירין עם השמש דמבוואר מזה דאין שום דין תוספת. וז"ל הר"ן על הר"ף (י"ב וי"ג בדפי הר"ף), יש לשאול זמן תוספת זה אימת. בעוד שהשמש זורח על הארץ אי אפשר, דהא תנן פ"ק דשבת וכולן בית הלל מתירין עם השמש. וא"כ ג"כ שיהיה בזמן בין השמשות, שהרי תוספת זה אינו אלא בעשה, ובין השמשות ספק כרת הוא וחייב אשם תלוי ובשני בין השמשות חייב חטאת שמנה. וז"ל דמשנה שאין השמש נראה על הארץ עד שמתחיל בין השמשות יש שלשת מילין ושלש או שלשה מילין ורביעי כמו שפרש בסמוך בס"ד, ואותו זמן הוא ראוי לתוספת. והיינו, דהר"ן, וכן דעת הרמב"ן כמובא בר"ן שם, מפרש כשיטת ר"ת דיש ב' שקיעות וכנודע, וא"כ מה שהתירו ב"ה עם השמש ולא חייבו להוסיף מחול על הקודש זהו קודם השקיעה הראשונה, וזמן התוספת הוא בין השקיעה הראשונה לשקיעה השנייה דאז מצוה להוסיף מחול הקודש.

והנה השו"ע בס"י רס"א ס"ב כתב וז"ל, "א שריך להוסיף מחול על הקודש. וזמן תוספת זה הוא מתחלת השקיעה שאין השמש נראית על הארץ עד זמן בין השמשות. והזמן הזה שהוא ג' מילין ורביעי, רצה לעשותו כולו תוספת, עושה. רצה לעשות ממנו מקצת, עושה, ובלבד שיוסיף איהו ג' רביעי ודאי יום מחול על הקודש. ושיעור זמן בין השמשות הוא ג' רביעי מילין שלום הגאונים עם דעת הר"ף שיש מצוה והיינו כמו שביארנו, דזמן התוספת לדעת אותם הראשונים שסוברים שמצוה להוסיף מחול על הקודש הוא בין שקיעה ראשונה לשקיעה שנייה וכשיטת ר"ת.

והנה"ר בביאורו הכריע לעיקר דעת הרמב"ם דאין דין תוספת בשבת וראייתו מדברי בית הלל, ומשום דהגר"א לשיטתו שנקט להלכה דלא כר"ת וממילא כבר בשקיעה הראשונה איכא ספק כרת וחייב לפרש מלאכה ולא משום מצוה דתוספת. ועי' בביאור הלכה שכתב דאם רצה ליישב שיטת הגאונים עם דעת הר"ף שיש מצוה להוסיף, וצטריך לומר דמה שאמר בית הלל עם השמש לאו דווקא עם השמש ממש אלא מעט קודם משום תוספת.

ובדעת הרמב"ם נחלקו הפוסקים אם מ"מ מדרבנן איכא מצוה להוסיף. דהב"י כתב דמדמשטי הרמב"ם לגמרי דין זה משמע דס"ל דאפילו מדרבנן אין מצוה להוסיף. אמנם הגר"א אחרי שהכריע כהרמב"ם כתב, אבל ודאי מצוה להוסיף וזהו התקיעות שהיו, והיינו, דמתקיעו י' תקיעות בערב שבת מבוואר בגמ' שבת לה: ונפסק בשו"ע סי' רנו, לפינן דלכה"פ איכא מצוה מדרבנן להוסיף. וכתב בהקדמות הלכה בשם כנה"ג, דהרמב"ם התנוון לכלול דין זה בדין התקיעות ונתסתלק בזה דעת הב"י הנ"ל.

ויש לדון האם תוספת זו צריך לקבלה במפורש (בדיבור או לה"פ בלב) או דיילא סגי במה שפורש מלאכה. והאחרונים מביאים דברי הרמב"ם ר"א ר"ה, שכתב ונתוספת זה אינו בדברים ובניטול מלאכה בלבד, אלא שיוסיפו בדברים של קדושה או בתפלה או בקידוש (וכ"כ גם בחזו"ש שבת לה:). ולפי"ז לכאורה לא סגי אף שיאמר שמקבל עליו שבת אלא צריך דווקא קידוש או תפילה. ובמשנ"ב ס"ק כא מפורש דבט דבורו בעלמא (ויש שרצו להוכיח מדברי התוספת) דל"ל דחייב לקבל בדיבור, אבל המניין שם יראה להדיא דמיידי בפרשה להוסיף.

ויש להוכיח מדברי המשנ"ב בס"ק כח דאין צריך לקבל במפורש. דהנה בשו"ע רס"א ס"ד מבוואר דאם קבל עליו שבת שוב אינו יכול לערב ולטהמן את התמין. וקשה שהרי מפורש במשנה דמותר לערב ולטהמן את התמין בין השמשות. ומתוך המשנ"ב (ומתוך מדברי הגר"א בס"י שצג כמיש בשה"צ שם), דהיכא דקיבל עליו שבת חמיר טפי מבין השמשות היכא דלא קיבל. וצ"ע על תירוצו זה, דהרי על כרחך חייב לקבל עליו תוספת ערב שבת מצות עשה של תוספת שבת. ועל כרחך צ"ל בדאמת אין חיוב לקבל עליו את התוספת במפורש אלא ממילא חלה עליו, ולכן היכא דלא קיבל עליו יכול לערב אבל היכא דקיבל עליו בפירוש חמירא טפי וכמ"ש בגר"א בס"י שצג ז"ל, דמיידי דלא קיבל עליו זג דממילא נאסר מ"מ ק"ל ממה שקבל בפירוש (ועי' בספר תוספת שבת שכתב דמיידי שביטל את המצות עשה, וזה צ"ע רב דאוס המשנה מיידי בפוסקי שביטל מצות עשה).

ומלא כל הארץ כבודו ומביט עליו ובוחן כליות ולב אם עבדו כראוי... וגם יתבונן איך שאור אין סוף ב"ה הוסב כל עלמין וממלא כל עלמין הוא רצון העליון הוא מלובש באתיות וחכמת התורה או בציצית ותפילין אלו, ובקריאתו (בתורה) או בלבישתו (התפילין) הוא ממשך אורו י"ע עליו דהיינו על חלק אלוך ממעל שבתוך גופו, ליכלל וליבטל באורו יתברך... "ודרך פרט בתפילין ליבטל וליכלל בחי' חכמתו ובינתו שבפשוט האלהית בבחי' חכמתו ובינתו של א"ס ב"ה המלוכשות דרך פרט בפי' קדש יהיה כי יביאך דהיינו שלא להשתמש בחכמתו ובינתו שבפשוט בלתי לה' לבדו, וכן ליבטל ולכלול בחי' הדעת שבפשוט הכולל חסד וגבורה שהן יראה ואהבה שכלבו בבחי' דעת העליון הכולל חו"ג המלוכש בפרשת שמע והיה אם שמוע והיינו כמו שכתוב בשו"ע לשעבד הלב והמוח כו'... אם יס הדברים עמוקים

זה לשון הרה"ק רבי אהרן מקארלין ז"ע בספרו הק' 'בית אהרן' בפרשתנו: והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיה וגו'. ולכאורה קשה למה כתוב כאן אות וכו' וכו' וכו'. ומה שכתב 'למען תהיה תורת ה' בפיה' ומשמע שמוקמים מצוות תפילין יהיה כל התורה בפיה, הלא יש בתורה תרי"ג מצוות. אכן נוכל לומר, אות הוא לשון התקשרות, וזהו והיה לך לאות' על ירך, היינו לקשר היד בקשר אמיץ וחזק שלא יעשה שום דבר בלא רצון ה', רק לעשות רצונו ית"ש, וזה ידוע שהיה הוא נגד הלב ובלבד כל התאוות, לכן צריך לכוון בהנחת תפילין על היד לקשר הכל להבורא ב"ה. ולזכרון בין עיניך, כי הזכרון הוא במה, היינו במחשבה, וצריך לזכור במח לקשר בחי' היד והלב להבורא ב"ה, עוד בין עיניך שלא להסתכל בשום מקום שבלתי רצונו יתברך שבלתי רצונו יתברך רק להסתכל במצות ה' ויראו, עיי"ש עוד.

ורמו נפלא איתא מהרה"ק בעל הקדושת ציון מבאבוב ז"ע (בספרו הקדוש בפרשתנו ומשם בורה לספר הנפלא 'לחיות בנועם השם') בפסוק 'והיה לאות על ידכה', נוטריקון ולא ת'תורו אחרי' ליבככם להורות בזה שהאות של תפילין באה להזכירנו לכל נתור חו"י אחר הרהור הלב ומראה העיניים.

תן לחכם ויחכם עוד, כי רק נגענו בקצה היריעה ובעז"ה נרחיב עוד.

ומְשַׁפֵּעַ מְצוֹת תְּפִלִּין יִתְמַשְׁקֵן עָלֵי הַלְוִיֹּת לִי חַיִּים אֲרִכִּים וְשֹׁפֵעַ קִדְשׁ וּמְחַשְׁבוֹת קְדוּשׁוֹת. בְּלִי הָרְהוּרָה חֲטָא וְעוֹן קָלָל. וְשֵׁלָא יִפְתָּנוּ וְלֹא יִתְגַּהֵר בְּנוֹ יִצְרָה הָרַע. וְיִנְחִינוּ לְעַבְדָּ אֶת ה' קֶאֱשֶׁר עִם לְבָבְנוּ. אִכִּיהִר.

עטרת צדיקים

עיון במעשי הצדיקים לרגל יומא דהילולא

הרב משה דויטמן

השבת הראשונה בליזענסק

לרגל הילולת הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע - ז' שבט

לבו של רבי דוד נשבר בקרבנו, הוא החליט לבוא שנית אל הרבי לאחר התפילה, אך שוב פנה הצדיק למקורביו והצביע עליו: "מה לזה בבית?".

רבי דוד חוזר לאכסנייתו בדאבון לב, והחלטתו נחושה לנסוע לביתו, מיד במוצאי השבת. אולם, משנטו צללי הערב, לעת הסעודה השלישית, היו רגליו מוליכות אותו שוב לעבר היכלו של הצדיק, אמנם הוא התחבא מאחורי החלון, על מנת שלא יתראה. באותה שעה נשא הרבי רבי אלימלך את דברות קדשו, ופתח ואמר: "ישנם אנשים הבאים אלי, שהרבה עסקו בתורה ועבודה, ובתעניות ובסיוגים שונים, ומקיימים תשובת 'הקנה' שנים רצופות, ואחר כל העבודה הזאת, כסבורים הם שראויים כבר שתשרה עליהם רוח הקודש, ובאים לכאן, ומבקשים שאושיט להם רוח הקודש, ולהשלים את החיסרון הקטן. אבל הללו מאנים את עצמם, כי בכל עבודתם עדיין לא התחילו אף לא אחת מאלף אלפי אלים, כטיפה מן הים וכחוט השערה, מן העבודה שעליהם לעבוד את הבורא, באמת ובתמים ובלב שלם, בלתי לה' לבדו".

בלב נשבר עמד רבי דוד, שהצדיק התכוין אליו, מאחורי החלון, עד שהוריד כנחל דמעה. לאחר שחזר על עקבותיו והבדיל על הכוס, חזר ובלו לו אל הקודש פנימה, ואמר לרבי רבי אלימלך במר נפש: "כבר יודע אני מי הוא האיש הגרוע ביותר בלעלוב, אני הוא!..."

באותה שעה קם הצדיק לכבודו, וקיבל פניו בחיבה יתירה, אף הושיבו אצלו ליד השולחן, וכיבדו כבוד גדול. לתמימה בנו רבי אלעזר, שלא יכול היה להתאפק ופנה לאביו: "אבא! הלא זה האיש שזה פעמיים גרשתי מעל פניך, מבלתי יכולת לסובלו". ענה לו הרבי רבי אלימלך: "חלילה, הלא זה איש אחר לגמרי, הלא זה הוא 'אזנער דוד לעביר' (ר' דוד שלנו)".

מאז נמנה רבי דוד לאחד מהאיריות שבחבורת התלמידים הקדושים בליזענסק, וברבות הימים לאחד מצדיקי הדורות, שרפי מעלה.

אדמו"ר הקדוש רשכ"ה מ"ה אלימלך בעת בואו מטבילת המקוה של ערב שבת קודש, והניח עצמו על מיטתו, ואמר בזה הלשון, מאן יכול למסובל רוחין דבוסמין דגן עדן (- מי יכול לסבול את ריחו המבוסם של הגן-עדן)?

בשעה מוקסמת זו, בה יורדת שלהבת אש מן השמים, לבער את כל הקליפות, ולטהר את חלל העולם לקראת כניסתה של שבת מלכתא, כמבואר בתורת הארז"ל (ע"י שער הכוונות, סדר שבת דרוש א), היה אותו איש אלוקים נכנס לבית התבשיל, ומשליך את ידיו הקדושים אל תוך להבות האש שבערה על גבי הכירה. וכבר היה בני הבית רגילים לראות את המחזה נורא ההוד, אך שהלהבות התפרזו אילך ואילך, ונשמע קולו של הצדיק המוכיח את עצמו כדרכו בקודש: "מיילעך! מיילעך! ראה והבט איזה רוע אתה, שאפילו האש בורחת ממך, ואינה רוצה לשרוף את ידיך!..."

ברם, למרות שהיו רגילים בני הבית להנהגה זו, הרי שבכל פעם מחדש נפלה אימה עליהם, עד שגם המשרות התייפחו בבכי מר, והתפייסו אישה עם רעותה, כמסופר בספר הק' "דברי שמואל" להרה"ק רבי שמואל מסלאוויץ: "הרה"ק ר' אלעזר בנו של הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק ז"ל, הראה לאחד מהצדיקים (הערות הכותב): לפי המסורת היה זה הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב) גודל כח קדושת השבת של אביו הק' זי"ע, שהכניסו אל המטבח של בית אביו וערב שבת קודש לפנות ערב, וראה איך המשרות מפיסות את לרעותה בבכי רב, שימתחו זה לזה, אם פגעו זה בזה בימי השבוע, כמו שנוהגים בערב יום כיפור".

בזמן נשגב שכזה בא לו רבי דוד אל הקודש. כולו נפעם ונגרש עמד אל מול פני הצדיק ששאל אותו: "מאין באת?".

"מלעלוב", השיב האברך.

"אמור נא", שאלו הרבי רבי אלימלך, "מי הוא לדעתך האיש הגרוע ביותר בלעלוב - עיר מגוריי?".

משפשפש רבי דוד ולא מצא מענה, שלחו הצדיק מעל פניו. לפי גרסה אחת אף חוזר הצדיק פניו לכותל והתבטא בחריפות: "מי הוא זה אשר מלאו לבו, לבוא ולדרוך על מפתן ביתי, וריח רע נודף ממנו?!"

היה זה ביום ששי, ערב שבת קודש, כאשר דרכו רגלי הצדיק רבי דוד מלעלוב. לראשונה על מפתן החסידות, בבואו לעשות את השבת בחצר הקודש של בליזענסק, בצלו הטהור של האי מלכא קדישא, הרבי רבי אלימלך.

אברך צעיר היה רבי דוד'ל בעת ההיא, אך מראהו כחוש למדי, צנום-גוף וחיזור-פנים. זה שש שנים רצופות שהוא מפטפט ביצרו ומכוש את גופו, ביוגיו טהרה ופרישות, ובעיניו צמות וסיוגים, על מנת לקדש ולטהר עצמו לעבודת קונו, עד שבגלילות לעלוב כבר ידעו הבריות לספר על אותו צעיר בן-עליה, שמתענה משבת לשבת, והינו פרוש מכל הבלי תבל, כי אם בעבודת ה' חפצו ובתורתו יהנה יומם ולילה.

אלא שרבי דוד'ל לא התפעל בכל המדרגות שהשיג, נפשו הטהרה לא ידעה שבעה, והוא ביקש להפעיל אל פסגות השלימות בעבודת ה'. משהגיע לאזניו שמעו של הרבי רבי אלימלך, שהביא את בשורת החסידות לפולין ארץ מגוריו, גמר ואומר לעלות ולבוא, לתהות על קקנה של משנת הבעל-שם-טוב, טוב זה לאחורונה סוחפת היא כנחל שוטף את לבבות רבבות יהודי פולין.

הוא פסע בחרדה אל הקודש פנימה, בכדי לקבל מהצדיק ברכת 'שלום', כבר במבואות הבית החל להרגיש באווירה המופלאה ומלאת הקסם, של רוח הטהרה המופיעה ממרום בשעה זו ערב-שבת. רוח שכולה קודש, שגילה ורעה משמשים בו ברובו יום, מעשה ערבי יום הכיפורים.

כזה היה יום המעשה במחיצתו של הרבי רבי אלימלך, עת תשובה ותיקון כל ימי המעשה. כדבר האמור בספר הק' "אור לשמים" להרה"ק רבי מאיר מאפטא (פרשת בהר): "כאשר שמעתי בשם רבינו האלקי מורינו הרב אלימלך זצוק"ל, שערב שבת הוא בחינת ערב יום הכיפורים".

כפרט לאחד חצות היום, כששב הצדיק מטבילתו במקוה לכבוד שבת קודש, ומראהו כמראה הפלידים, אפפה חרדת קודש את כל באי הבית. על אותה שעה נאמר בספר הק' "אהבת שלום" להרה"ק רבי מנחם מענדל מקאטוב: "שמעתי מפה קדוש ישראל מוהר"ר זכריה מענדל משענדיטוב בזה הלשון, פעם אחת הייתי אצל

עטרות של שבלי"ם

פלאות ופרפראות

הרב משה דויטמן

התאווה, כי על ידי שבירת הל"ב ניצול מתאוה וכו', ועל ידי שבירת הל"ב שנינים קודם בלעו הוא אכילה בקדושה בישוב הדעת וכו'. ושמעתי ממורי ז"ל בעל העטרת ישועה מדויקוב זי"ע, כאשר שוברים ל"ב לחצאים, אז יהיה ט"ז ט"ז למעלה ולמטה. וט"ז בגימטריא 'איה', שאיה מקום כבודו שהמלאכים שואלים זה לזה, שהוא שבירת התאוה, ושבירת הל"ב, שקרוב ה' והוא מקום כבודו, ואכילה בקדושה!..."

התלמיד שרקד על שולחן רבו

ועָבַר ה' לנגַף אֶת מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמִּשְׁקָף וְעַל שְׁתֵי הַמְּזוּזוֹת וַפָּסַח ה' עַל הַפֶּתַח וְגו' (כ"ב).

בספר "דברים ערבים" מספר אודות הרה"ק רבי משה לייב מסאטוב זי"ע (שהשבונו חל יומא דהילולא דיילה - ד' שבט), ועל השבת הראשונה שעשה בליזענסק, במחיצת רבו הרה"ק רבי אלימלך זי"ע, וזה לשונו:

"והרב בעל נועם אלימלך זלה"ה כיבד אותנו (את הרה"ק מסאטוב) בדברי תורה, והיה אז סדרה ופרשת בא, פתח ואמר: כתיב 'ופסח ד' על הפתח, ופירש רש"י זלה"ה: 'לשון פסוח ודילוג. ומה כוונת רש"י זלה"ה, היתכן כי כביכול פסח ודילג וקפץ? רק נבין זאת, באלף אלפי הבדלות, על-פי משל, יהודי אחד אשר הלך בין העמים ועובדי גילולים, ולא מצא מנוח לכף רגלו, נעדי בא לפתח אחד, וראה שם מזוזה על מזוזת הבית, והבין כי כאם דר יהודי, ויהיה לו מקום מנוחה, ומרום שמחה התחיל לרקוד, כך כביכול בא למצוים מקור העובדי גילולים, וכאשר הגיע לבית יהודי, שמחה אם על הבנים. והה"ק מסאטוב התחיל לרקוד ולדלג ולשמוח על שולחנו של מלך - הרבי רבי אלימלך זלה"ה..."

ואכן הסיפור מקובל בלשון חסידים שהיה רבי משה לייב מרקד על שולחן רבו הקדוש כשהוא משורר בחדווה עילאית: "דא וואוינט א יוד! דא וואוינט א יוד!..." (- כאן מתגורר יהודי, כאן מתגורר יהודי).

עניני ה'טיש' וההתבוננות בעבודת אכילתו של הצדיק

ומצוות על קְרִיָּים יֵאָכְלוּ (יב ח).

כה כתב רבינו הרה"ק רבי יהושע מדיזיקוב זי"ע בספרו הקדוש 'עטרת ישועה':

"במסורה 'אכילה' ג'. דין, ואיך 'אחר ונבני אכילה' (תיקרא לא), ואיך 'כי מאספיו אכילה' (ישעיה ט"ב ט). יש לומר אשר המסורה מרמזת לנו תירוץ על הקושיא מדוע בנסוע החסידים אל צדיקי הדור עורכין לפנייהם שלחן ומסדרין אותם אצל השלחן, הלא הם צריכים לראות עיקר עבודתו של הצדיק קדושתו והתלהבות שלו בשעת התפלה.

אך התירוץ הוא, בעבור כשרואו את הצדיק איך הוא אוכל בקדושה וטהרה, ושעת אכילה שעת מלחמה (עי' זוהר הקדוש פרשת עקב, דף רע"ב א), ועבודת בדברים גשמיים היא יותר מעבודת תורה ותפלה כנ"ל, ועל ידי זה גם הגמה לימזו ממנו לקדש עצמם ולא תערב להם האכילה, ומכל שכן בעת יגיעו לתורה ותפלה בוודאי יתפללו בהתלהבות.

וזו שמרמזת המסורה, למה 'כי מאספיו אכילה', מדוע כשמתאספין אצל הצדיק אוכלין על שלחן המלך. והתירוץ הוא 'אחר ונבני אכילה', רומז לצדיק ונבניו, שכשראו איך הם אוכלים, על ידי זה 'ומצות על מרורים אכילה', היינו שתהיה לו האכילה כמרום וכלענה ויקדש עצמו במותר לו, כי לימוד עצמו מן הצדיק כשיראה קדושתו בשעת אכילה" עכ"ל ק.

ובמהדורת מכוננו (גבעת זאב, תש"פ), נכתב בהערות:

"בספר מנחת יהודה (להר"ג ר' יהודה צבי סטריזובר זצ"ל) מובא: 'כתב הרמב"ם ז"ל בחלק המדע, שאיכות האכילה אינה מזיק לאדם כל כך כמו כמות האכילה. ונמצא שבירת תאוות האכילה היא על ידי ל"ב שנינו, וזה הוא שבירת הל"ב, שמשברה על חתיכה לחתיכות רבות ושוחינת אותה הדק היטיב, ורמז לזה שהלב חומד שהוא

העלון נתרם ע"י הגה"ח מוה"ר אליהו קרויטז'ר שליט"א לע"נ אביו הרה"ח מנחם בן הרה"ח יצחק יהודה ז"ל הי"ד

מרכז מוסדות דז'יקוב בא"י רח' האיילות 20, גבעת זאב

והיה מידי חודש בחודשו

לאור הביקוש הננו להודיע שניתן יהיה לשלוח הערות והארות על כל המאמרים למייל: 10atarot@gmail.com ומידי חודש יפורסמו התגובות ותשובות העורכים.

כמו כן למדור עטרת ראשינו יהיה ניתן לשלוח מלבד למייל זה אף לפקס 02-5667027 בכתב ברור ואנו נשתדל להביאם קמיה מרן האדמו"ר שליט"א